

Etično bankarstvo: regulatorno-ekonomski okvir

Andrić, Barbara

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:549475>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-25**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

BARBARA ANDRIĆ

ETIČNO BANKARSTVO: REGULATORNO – EKONOMSKI OKVIR

Završni rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

BARBARA ANDRIĆ

ETIČNO BANKARSTVO: REGULATORNO – EKONOMSKI OKVIR

Završni rad

JMBAG: 0303003021, izvanredna studentica
Studijski smjer: Financijski management

Predmet: Bankarski management

Znanstveno područje: društvene znanosti
Znanstveno polje: ekonomija
Znanstvena grana: financije

Mentor: doc.dr.sc. Marta Božina Beroš

Pula, srpanj 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Barbara Andrić, kandidatkinja za prvostupnicu poslovne ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, srpanj, 2018. godine.

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Barbara Andrić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobriću u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Etično bankarstvo: regulatorno – ekonomski okvir koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrića u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljajući na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, srpanj, 2018. godine.

Potpis

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Etično bankarstvo	3
2.1. Pojam, karakteristike i principi etičnog bankarstva	3
2.2. Razlike između tradicionalnog koncepta i koncepta etičnog bankarstva ...	5
2.3. Povijesni razvoj etičnog bankarstva i etičnih banaka	8
3. Regulatorno - ekonomski okvir etičnih banaka	16
3.1. Ekonomski okvir	16
3.1.1. <i>Pokazatelji profitabilnosti</i>	16
3.1.2. <i>Kreditno poslovanje</i>	18
3.1.3. <i>Depozitno poslovanje</i>	19
3.1.4. <i>Usporedba sektora etičnih i tradicionalnih banaka</i>	20
3.2. Regulatorni okvir	21
4. Etično bankarstvo u Republici Hrvatskoj	24
4.1. Bankarski sektor u Republici Hrvatskoj.....	24
4.2. Etično bankarstvo u Republici Hrvatskoj.....	26
4.2.1. <i>Osnivanje prve hrvatske etične banke</i>	26
4.2.2. <i>Etična banka u Hrvatskoj</i>	28
5. Zaključak	30
Literatura	32
Popis grafikona	37
Popis tablica	38
Sažetak	39
Summary	40

1. Uvod

Globalna gospodarska i financijska kriza koja je obilježila zadnje desetljeće dovela je do značajnog gubitka povjerenja javnosti u bankarski sustav i odnosa između banke i klijenata. Upravljanje odnosima sa klijentima u cilju razvitka i očuvanja dugoročne uspješne suradnje i odlučivanje o novima proizvodima i uslugama uz suradnju sa klijentima neke su od novih strategija koje su proizašle iz novih poslovnih filozofija banaka okarakterizirane orijentacijom na klijenta i brigom za potrebe klijenata u odnosu na dosadašnji tradicionalan način rada banaka kada su banke bile okrenute same sebi, odnosno fokusirane na povećanje prodaje i porast profitabilnosti uz posvećivanje pažnje promjenama u računu dobiti i gubitka. Nedostaci tradicionalnog (konvencionalnog) bankarstva čiji je primarni cilj ostvarivanje profita, odnosno maksimizacija profita i vrijednosti banaka uzrokovali su potrebu za drugačijim načinom poslovanja temeljenog na povjerenju, osjećaju sigurnosti i brige za klijente i cijelu zajednicu. Takav koncept bankarstva je i etično bankarstvo, koje se često naziva socijalno ili „čisto“ bankarstvo, i može se smatrati kao jedan od načina oporavka od posljedica zadnje financijske, ali kao i preventivno sredstvo za sve buduće financijske i gospodarske krize. Ovaj koncept bankarstva, izuzev profitnih, nastoji ostvariti i druge ciljeve poput promicanja društvene jednakosti, zaštitu i brigu za okoliš, ujednačen razvoj i ostale šire društvene ciljeve u domeni filantropije i altruizma. Ljudi, dobrobit zajednice i očuvanje okoliša primarni je cilj etičnog bankarstva, dok su ekonomski ciljevi i profit od sekundarnog značaja. Ovaj koncept prepoznaje potrebu društvenog i ljudskog razvoja kao temelj poboljšanja kvalitete života te time zahtjeva konstantan napredak i razvoj. Iako se zadnjih 40-ak godina koncept etičnog bankarstva, kao i etične banke, razvijao na području Europske unije (EU) on nije bio uobičajen i dominantan način poslovanja banaka dok je za Sjedinjene Američke Države (SAD) ovaj koncept postao aktualan u zadnjih 15-ak godina uslijed posljednje globalne financijske krize. Posljedice posljednje financijske krize zahvatile su i Republiku Hrvatsku (RH) te se i kod nas pojavila potreba za drugačijim načinom poslovanja od strane banaka. Neka idejna rješenja već postoje te su privukla veliku i značajnu pažnju javnosti, kako fizičkih tako i pravnih osoba. I dok u svijetu etične banke posluju i imaju višegodišnju tradiciju, u RH je aktualan proces otvaranja prve etične banke čije se otvaranje očekuje tijekom 2018. godine.

Cilj i svrha ovog završnog rada je definiranje pojma etičnog bankarstva, odnosno analiza i usporedba etičnih i tradicionalnih banaka u smislu razlika u njihovim karakteristikama i principima poslovanja. Također, ima za cilj i prezentirati regulatorni okvir koji se odnosi na sve financijske institucije bez obzira na pravi oblik poslovnog subjekta.

Završni rad sastoj se od pet poglavlja, od kojih se u drugom poglavlju definira sam pojam te su navedene i opisane glavne karakteristike etičnog bankarstva. Prikazana su temeljna načela etičnog bankarstva, razlike između etičnog i tradicionalnog bankarstva te je opisan i povijesni razvoj etičnog bankarstva.

U sljedećem poglavlju opisan je ekonomski i regulatorni okvir bankarskog sektora, odnosno etičnog bankarstva i etičnih banaka sa posebnim osvrtom na usporedbu talijanske etične banke, „Banca Etica“ u odnosu na tradicionalnu banku, Intesa San Paolo u ukupnoj aktivni svih banaka u Republici Italiji. Također, analizirani su pokazatelji profitabilnosti kao i kreditno i depozitno poslovanje skupine etičnih banaka u odnosu na tradicionalne banke.

U radu se nastavlja sa poglavljem o razvoju bankarstva u Republici Hrvatskoj nakon osamostaljenja te o utjecaju i posljedicama financijske krize koja je dovela do potrebama za drugačijim odnosom banaka i klijenata što je potaknulo i dovelo do procesa osnivanja prve hrvatske etične banke.

U petom poglavlju dana su zaključna razmišljanja.

Metode koje su korištene pri pisanju rada jesu metode analize i sinteze, deskripcije te komparativna metoda.

2. Etično bankarstvo

2.1. Pojam, karakteristike i principi etičnog bankarstva

Etično bankarstvo kao koncept bankarstva nije nov, već je novi oblik pružanja bankarskih usluga što podrazumijeva konkretnu društvenu angažiranost banaka i veću posvećenost ekološkim i društvenim pitanjima te ostvarivanje i nefinancijskih ciljeva poslovanja. Održivo, socijalno, solidarno ili „čisto“ bankarstvo kako se često naziva etično bankarstvo, moguće je prepoznati i u načelima i principima poslovanja, vrstama poslova i uslugama te posebnostima klijenata etičnih banaka. Prakticiranje najvećeg dijela ili svih prethodno preporučenih aspekata društveno odgovornog ponašanja, bez obzira poduzimaju li ih tradicionalne banke ili etičke banke, odgovaralo bi sadržaju etičnog bankarstva (Kundid, 2014, 251).

Karakteristika etičnog bankarstva je i ograničena distribucija profita. Iako zbog toga postoje mišljenja da je ono neprofitnog karaktera odnosno, orijentirano samo na tzv. socijalni profit, bit etičnog bankarstva je da je ostvarivanje profita od drugorazrednog značaja za razliku od tradicionalnog bankarstva (Kundid, 2014, 252). Također, etično bankarstvo karakterizira to što postavlja banke kao upravljače resursima zajednice s ciljem ostvarivanja što veće dodatne vrijednosti za zajednicu. Osnovna načela kojima to postiže su prije svega transparentnost, demokratsko upravljanje, dobro poznavanje klijenata, financiranje projekata realne ekonomije, društveno potrebnih i korisnih djelatnosti te solidarnost i povjerenje. Etično bankarstvo tako možemo definirati kao nov pristup u pružanju financijskih usluga, odnosno kao odgovorno poslovanje od strane banaka ili financijskih institucija temeljen na ekološkoj i društvenoj odgovornosti sa snažnim fokusom na dugoročnoj održivosti na dobrobit cijele zajednice i svih njezinih članova.

Kao što je prethodno navedeno, etično bankarstvo je nov način, odnosno proces pružanja financijskih usluga od strane etičnih banaka kojeg obilježavaju:

- Izostanak i odbijanje sudjelovanja u špekulativnim aktivnostima na financijskim tržištima uz minimalnu ponudu udjela u održivim investicijskim fondovima,
- Fokusiranost na depozitno – kreditne aktivnosti,

- Financiranje projekata sukladno društvenim, etičnim i ekološkim standardima poput financiranja socijalnog i ekološki orijentiranog stambenog zbrinjavanja, organske poljoprivredne proizvodnje, obnovljivih energetske izbora te malog gospodarstva,
- Postojanje solidarnosti između deponenta i zajmotražitelja u obliku nižih kamatnih stopa na depozite, zbog ostvarivanja nižih kamatnih stopa na kreite,
- Orijentiranost na lokalno ili regionalno tržište, umjesto financiranja prekograničnih i međunarodnih projekata,
- Orijentiranost na dugoročne projekte (Kundid, 2014, 252)

Djelovanje etičnih banaka usmjereno je na poboljšanje kvalitete života, kao i osvještavanju sadašnjih generacija o tom da zadovoljavanje njihovih tekućih potreba ne smije ugrožavati mogućnost budućih generacija da zadovolje vlastite potrebe (De Clerck, 2014, 1). Tako prilikom kreditiranja fizičkih i pravnih osoba, etične banke uzimaju u obzir utjecaj na društvo i okoliš u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima i pravilima struke. Različite vrste zelenih (EKO) kredita (kredit za ekološku poljoprivredu, obnovljive izvore energije, čistu ili zelenu tehnologiju), stambeni krediti kojima se potiče kupovina nekretnina sa energetske certifikatima, krediti za poticaj razvoja obrtništva i zanata, inicijative za samozapošljavanje i poduzetništvo žena i mladih, financiranje projekata usmjerenih prema nerazvijenim zemljama svijeta kao i krediti za obrazovanje, zdravstvenu skrb, istraživanje, kulturu i umjetnost, projekte lokalne zajednice i slično temeljni su proizvodi etičnih banaka te se može reći da je etično bankarstvo orijentirano na 3P (engl. people – planet – profit)¹ za razliku od drugih koncepta bankarstva.

„Principi etičnog bankarstva podrazumijevaju:

- Model bankovnog poslovanja koji se temelji na uvažavanju 3P;
- Uključenost u lokalnu zajednicu i služenje banaka realnoj ekonomiji;
- Dugoročni i personalizirani odnosi s klijentima te poznavanje njihovih ekonomskih pothvata i rizika iz poslovanja;

---

¹ Triple bottom line – trostruka linija je računovodstveni okvir sastavljen od tri dijela: društveni, ekološki i financijski. Izraz je sročio John Elkington 1994. god., <http://www.economist.com/node/14301663> (26.10.2017.)

- Dugoročnost ciljeva, samo-održivost i robusnost banke na poremećaje iz okruženja;
- Transparentno poslovanje i otvoreno vodstvo;
- Primjena svih načela koja proizlaze iz kulture same banke“ (Kundid, 2014, 255.)

2.2. Razlike između tradicionalnog koncepta i koncepta etičnog bankarstva

Današnje globalno financijsko tržište daje na raspolaganje klijentima i ostalim korisnicima financijskih usluga raznovrsne i mnogobrojne ponude raznih proizvoda. Bankarstvo je usmjereno na postojeće klijente kojima se žele što više približiti i unaprijediti svoj odnos s njima, implementirajući nove i suvremene poslovne strategije. Upravlajući odnosima sa klijentima banke prikupljaju i podatke o njima, stvarajući svoje baze podataka što ih čini spremnijima za pravovremenu reakciju u skladu sa promjenama potreba klijenata i promjenama u ekonomskom okruženju. Zadržati postojeće lojalne i osvojiti nove klijente uz sveprisutnu i veliku konkurenciju podrazumijeva ulaganje u dugoročan odnos temeljen na povjerenju i sigurnosti koje će u konačnici i rezultirati profitom. Iako banka mora ostvarivati profit, on nikako ne bi trebao biti konačan cilj već sredstvo ka ostvarivanju cilja – odgovorno poslovanje s orijentacijom na dugoročno održive učinke poslovanje na dobrobit cijele zajednice i svih njezinih dionika.

Etično bankarstvo, kao odgovor na takve potrebe klijenata i društva u cjelini, razlikuje se u odnosu na tradicionalan koncept bankarstva u tri ključne točke, odnosno tri stupa odnosa prema klijentima i pružanju usluga:

- 1. ODGOVORNOST** – etično bankarstvo, odnosno etične banke pružaju mogućnost sudjelovanja svojim klijentima u odlučivanju o financijskim ulaganjima kao i kreditiranju raznih projekata te na takav način zajednički dijele odgovornost kako prema široj zajednici tako i uzajamno
- 2. TRANSPARENTNOST** – etično bankarstvo podrazumijeva otvorenost i spremnost etičnih banaka da se podaci o njima učine što je moguće više

dostupnim javnosti, odnosno svojim klijentima koji zahtijevaju etičnu i transparentnu upotrebu financijskih sredstva

- 3. ODRŽIVOST** – se odnosi na dugoročnost ulaganja u one aktivnosti, s naglaskom na ulaganja u lokalnu ekonomiju, koje unapređuju i čuvaju okoliš te ostvaruju koristi i dodane vrijednosti za društvo u cjelini na dobrobit svih njezinih sudionika (Zadruga za etično financiranje, 2018).

Komparativni prikaz razlika između tradicionalnog načina poslovanja banaka i etičnog bankarstva detaljnije su prikazane Tablicom 1. iz koje je vidljivo da je težište etičnog bankarstva usmjereno kako na pojedinca tako i na čitavu zajednicu i njihov prosperitet. Težište tradicionalnog bankarstva je na ostvarivanju profita i ulaganju u one aktivnosti koje donose veću zaradu uz jednostrano donošenje odluka od strane menadžera banaka, bez mogućnosti sudjelovanja i odlučivanja od strane klijenata banke u koje će se aktivnosti i projekte sredstva banke i uložiti.

Tablica 1. Razlike između tradicionalnog i etičnog bankarstva

Tradicionalno bankarstvo	Etično bankarstvo
<ul style="list-style-type: none"> • Temeljni cilj poslovanja je ostvarenje ekonomskog probitka 	<ul style="list-style-type: none"> • Temeljni cilj poslovanja je ostvarenje određenih koristi za društvo u cjelini
<ul style="list-style-type: none"> • Orijentiranost prema klijentu (štediši, investitoru) koji očekuje profit i sigurnost 	<ul style="list-style-type: none"> • Orijentiranost prema klijentu (štediši, investitoru) koji želi etičku upotrebu novca
<ul style="list-style-type: none"> • Ulaze u aktivnosti u kojima mogu ostvariti veći profit 	<ul style="list-style-type: none"> • Ulažu u tvrtke koje unaprjeđuju društvo i okoliš
<ul style="list-style-type: none"> • Ulaze u tvrtke bez korištenja negativnih kriterija ili enkluzije 	<ul style="list-style-type: none"> • Ulažu u tvrtke primjenjujući pozitivne kriterije za investiranje
<ul style="list-style-type: none"> • Ne pružaju jasne informacije o tome gdje se ulažu svoja sredstva 	<ul style="list-style-type: none"> • Pružaju jasne informacije o tome gdje ulažu svoja sredstva
<ul style="list-style-type: none"> • Ne daju klijentima mogućnost odlučivanja o tome gdje uložiti novac 	<ul style="list-style-type: none"> • Daju klijentima mogućnost odlučivanja o tome gdje uložiti novac (primjerice okoliš, društvene inicijative, kulturu i civilno društvo)
<ul style="list-style-type: none"> • Pozajmljuju klijentima uz jamstva i kolateral 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozajmljuju klijentima na temelju izvodljivosti njihovih projekata bez ikakvih garancija i kolaterala
<ul style="list-style-type: none"> • Odobravaju kredite koji su više podešeni potrebama banaka, nego klijenata 	<ul style="list-style-type: none"> • Odobravaju kredite prilagođene zahtjevima i potrebama projekta
<ul style="list-style-type: none"> • Menadžeri donose odluke 	<ul style="list-style-type: none"> • Klijenti i dionici sudjeluju u odlučivanju

Izvor: Kundid,(2014; 253) : Financije nakon krize: forenzika, etika i održivost, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split

2.3. Povijesni razvoj etičnog bankarstva i etičnih banaka

Od 30-ih godina dvadesetog stoljeća bankarsko poslovanje gubi svoje temeljne etične i socijalne karakteristike i okreće se svom glavnom i temeljnom cilju poslovanja, maksimizaciji profita, čime se prekidaju veze sa društvenom zajednicom. Banke se nisu uplitale u socijalne, etične i ekološke postupke svojih klijenata kao ni u posljedice koje su nastale aktivnostima svojih klijenata koje su financirale. Globalna financijska kriza uzrokovana nepovoljnom ekonomskom situacijom koja je započela u ljeto 2007. godine u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD-u), dovela je do toga da građani nisu više mogli otplaćivati svoje kredite te su cijene nekretnina počele padati, a kamate rasti. Glavni je problem nastao radi hipotekarnih kredita te su banke i ostali financijski posrednici razvijali sheme sekuritizacije s navedenim kreditima čime oni postaju „sirovina“ za sekuritizaciju i tako su ih banke prodavale na financijskom tržištu uz određeni diskont (Lovrinović, 2015., 671). Procjena određenih banaka da su „subprime“ krediti visokorizični dovodi do prodavanja istih uz diskont investicijskim bankama. Temeljem otkupljene količine kredita investicijske banke su emitirale obveznice sa rokom dospijea jednakim roku dospijea hipotekarnih kredita (Claessens, Kose, et al., 2014). Pozadina takve emisije obveznica nije bila poznata investitorima, a kao kolateral uzeta su potraživanja investicijskih banaka prema građanima koji su bili dužni redovito i mjesečno podmiriti svoje hipotekarne kredite. Nepovoljna ekonomska situacija dovodi do toga da subprime dužnici više ne mogu redovito otplaćivati svoje kredite te fondovi prestaju trgovati takvim vrijednosnicama što je uzrokovalo da se sustav zakoči (Lovrinović, 2015., 673).

Uzroci globalne krize 2008.godine mogu se svesti na (Lovrinović, 2015., 673):

- neravnoteže u svjetskom gospodarstvu i pojavu novih financijskih instrumenta (rizičnih),
- nedostatak nadzora i supervizije financijskim institucijama,
- monetarna politika niskih kamatnih stopa u dugom razdoblju te neobjektivno vrednovanje od strane rejting agencija,
- sekuritizacija,
- kreditne politike banaka i
- zanemarivanje brzog i snažnog rasta cijena tržišta nekretnina od strane centralne banke i ostalih regulatora.

Ubrzo se kriza proširila i na zemlje Europske unije (EU) koje počinju bilježiti velike gubitke mjerene u američkim dolarima na vrijednosne papire te se one suočavaju s problemima koji obuhvaćaju niske prinose na obveznice, neznatnu razliku u prinosima na obveznice različitih zemalja EU-a, niske nominalne kamatne stope te porast cijena nekretnina (Kersan – Škabić, 2015, 240). Temeljne razlike implikacije krize na području SAD-a i EU-a jest nepostojanje tržišta supreme kredita na području EU, izuzev Velike Britanije, te što banke EU-a puno manje ulažu u vrijednosnice.

Temeljni razlozi krize u EU jesu (Kersan – Škabić, 2015, 241):

- zajednička i jedinstvena monetarna politika europodručja,
- razlike između zemalja europodručja i pogoršanje u konkurentnosti „catching up“ zemalja,
- financijska integracija brža od razvoja financijskog nadzora i
- geografska i povijesna različitost.

Globalna financijska kriza osvijestila je potrebu za očuvanjem financijske stabilnosti zemalja zapadne Europe što je dovelo do stvaranja međunarodnog okvira za koordinaciju i suradnju za upravljanje sistemskim rizikom nazvanom „The Vienna Initiative“ (Bečka inicijativa). Kako banke zapadne Europe imaju svoje podružnice (tvrtke kćeri) na tržištima srednje, istočne i jugoistočne Europe postavilo se pitanje ostanka zapadnih banaka na tim područjima kako bi njihov odlazak još više produbio postojeću sistemsku krizu uzevši u obzir činjenicu da su te banke sustavno važne na tim tržištima. Tako su u siječnju 2009. godine, na prijedlog Europske banke za obnovu i razvoj (eng. European Bank for Reconstruction and Development, skraćeno EBRD), glavne međunarodne financijske institucije uspostavile Bečku inicijativu koja se stalno prilagođavala novim okolnostima i rizicima u financijskom sektoru. Institucije koje su sudjelovale u uspostavljanju Bečke inicijative jesu Međunarodni monetarni fond (MMF), Europska investicijska banka (EIB), Svjetska banka, već spomenuti EBDR, zatim europske institucije (Europska komisija, Europska središnja banka kao promatrač), regulatori i fiskalna tijela iz matičnih zemalja i zemalja domaćina velikih prekograničnih bankarskih grupa, kao i najveće bankarske grupe koje djeluju u regiji.

Bečka se inicijativa razvijala kroz tri faze: (The European Bank Coordination Initiative, „Vienna Initiative“, 2018.)

- **Bečka inicijativa 1.0** – koja obuhvaća razdoblje od siječnja 2009. do siječnja 2010. godine te je predstavljala reakciju na globalnu financijsku krizu koja je zahvatila zemlje regije i ukazala na slabosti financijskih sustava tih zemalja
- **Bečka inicijativa plus** – koja obuhvaća razdoblje od ožujka 2010. do kraja 2011. Godine i bila je usmjerena na prevenciju financijske krize
- **Bečka inicijativa 2.0** – uspostavljena je u siječnju 2012. godine s ciljem smanjenja sustavnog rizika uzrokovanog posljednjom krizom u EU

Upravo ova zadnja financijska kriza, probudila je i ojačala je svijest javnosti o posljedicama i učincima bankarskog poslovanja koje ono ima putem svojih kreditnih politika na cjelokupno društvo i izložila je banke pritisku javnosti, raznih nevladinih organizacija i regulatornih tijela što je potaklo banke na unapređenje postojećih tradicionalnih modela bankarstva.

Sve navedeno dovelo je do potrebe za razvojem novog koncepta bankarskog poslovanja i razvojem nove generacije društvenih banaka, tzv. „etičnih banaka“ koje imaju za cilj postizanje pozitivnog utjecaja u prikupljanju te u korištenju novaca investirajući u nove aktivnosti poput ekološkog uzgoja, obnovljivih izvora energije te u neprofitni sektor i *fair trade*² (Fédération Européenne des banques Ethiques et Alternatives – Europska Federacija Etičnih i Alternativnih banaka, 2016).

Etična banka, koja se često naziva i „socijalna, održiva, alternativna, razvojna i solidarna“, nastaje unutar zajednice u kojoj djeluje, a njezini su vlasnici ujedno i njezini korisnici (Kundid A., 2014, str. 251). Kvalitetno upravljanje resursima zajednice s ciljem povećanja kvalitete života ljudi u toj zajednici, srž je poslovanja etičnih banaka te tako prilikom odobravanja kreditnog zahtjeva projekt se

---

² *Fair trade* je naziv za oblik nadzirane trgovine pri kojoj su cijene za proizvode koje se plaćaju proizvođačima obično više od cijena na svjetskom tržištu. Tako se proizvođačima omogućava veći prihod u odnosu na konvencionalnu trgovinu. Fair trade pokret je usmjeren uglavnom na proizvode iz zemalja u razvoju koji se izvoze u razvijene zemlje. Pokret zagovara plaćanje „fer cijena“ za proizvode kao i poštivanje socijalnih i ekoloških standarda u proizvodnji

ocjenjuje i iz aspekata financijske održivosti, ali i ekološkog i društvenog učinka te mora biti pozitivno ocijenjen po svim kriterijima kako bi kreditni zahtjev bio odobren. Transparentno upravljanje investicijama odlika je etične banke što znači da one pružaju jasne i nedvosmislene informacije o tome gdje ulažu svoja sredstva pružajući pri tome svojim klijentima mogućnost odlučivanja o tome gdje žele uložiti svoj novac, stvarajući tako osnovu za zajedništvo i solidarnost među klijentima banke. Vrlo često, etične banke svoj ostvareni profit ponovno ulažu u razvoj gospodarstva lokalne zajednice u kojoj posluju. Zbog svega navedenog, etične banke bolje poznaju svoje članove i njihove potrebe, a takav dugoročni partnerski pristup u konačnici rezultira većom stabilnošću etičnih banaka i njihovom manjom izloženosti tržišnim rizicima (EBANKA, 2017).

Kao primjer možemo uzeti Triodos banku čija je misija zarađivati novac koje poslije ulaže u projekte sa ciljem postizanja pozitivnih društvenih, kulturnih i ekoloških promjena te svi projekti i kompanije koje banka financira moraju poboljšavati kvalitetu života i stvarati održiviju ekonomiju. Triodos banka sa sjedištem u Nizozemskoj, osnovana 1980. godine, jedna je od članica i suosnivač organizacije Global Alliance for Banking on Values (GAVB) organizacije osnovane 2009. godine koju čini mreža banaka diljem svijeta koje su posvećene uvođenju pozitivnih promjena u svijet bankarstva. Triodos banka je 1990. godine osnovala prvi „zeleni“ fond u Europi, dok je 1994. godine osnovala je dva fonda koji ulažu u mikrofinanciranje i u zemlje u razvoju (TRIODOS, 2017). Prema godišnjem izvješću Triodos banka je u 2016. godini financirala 381 projekt koji su rezultirali smanjivanjem emisije CO₂ u atmosferu za 1,7 milijuna tona istovremeno proizvodeći 2.400 megavata električne energije što je dovoljno za opskrbu 1,2 milijuna kućanstava u Europi. Sektoru zdravstvene zaštite raspodijeljeno je preko 600.000.000 eura te je preko 35.000 pojedinaca koristilo usluge 422 doma za starije osobe koji su financirani od strane Triodos banke (TRIODOS, 2017, Godišnje izvješće 2016., str 39). Također, financirali su organski uzgoj hrane i poljoprivrede te

ukupna količina organske zemlje u posjedu malih farmi koje financira banka iznosi 33.000 hektara te se ista i čuva za buduće generacije (TRIADOS, 2017). Prema navedenim podacima može se zaključiti da Triodos banka svoje poslovanje i odnos prema klijentima temelji na već prije navedenima trima stupa etičnog bankarstva u pružanju usluga svojim klijentima – odgovornosti, transparentnosti i održivosti.

U demokratskim zemljama tržišne ekonomije etične banke postoje više od 150 godina te ulažu kapital isključivo u realno gospodarstvo³ (poljoprivreda, industrija, obrt, obrazovanje) uz iznimno niske kamatne stope (oko 2%) (Plenar T., 2014, 1).

Kao primjer možemo uzeti Grameen Bank, prvu bankarsku instituciju osnovanu 1983. godine u Bangladešu koja prvenstveno nudi usluge mikro financiranja i to siromašnima, posebice ženama u ruralnim dijelovima Bangladeša, bez osiguranja poput novčanih garancija čime se stvara novi sustav temeljen na međusobnom povjerenju, kreativnosti odgovornosti i sudjelovanju. Povrat mikro kredita osigurava se putem takozvanih „grupa solidarnosti“ koja okuplja minimalno 5 ljudi koji jedni druge potiču na samozapošljavanje i povrat mikro kredita, te ukoliko jedan član grupe nije u mogućnosti vraćati mikro kredit, drugi članovi pomažu. Prema zadnjim podacima iz prosinca 2017. godine Grameen Bank imala je 8,93 milijuna klijenata od kojih 97% čine žene (Grameen Bank, 2018).

Ipak, za Sjedinjene Američke Države (SAD), etično bankarstvo je relativna novina s obzirom da se ondje etične banke javljaju u značajnijoj mjeri zadnjih 15-ak godina, ponajviše nakon krize financijskih tržišta 2008. godine. Sredinom 70-ih godina prošlog stoljeća unutar država Europske unije pokrenut je pokret etičnih banaka, ponajviše među zemljama anglosaksonske tradicije, koje su se razvile u sklopu zadruga i nevladinih organizacija te sindikalnih pokreta koji zagovaraju drugačiji pristup ekonomiji i bankarstvu te općenito financijskom sektoru.

---

³ Realno gospodarstvo se odnosi na gospodarske djelatnosti koje generiraju robe i usluge.

Europska organizacija - Europska Federacija Etičnih i Alternativnih banaka (FEBEA)⁴ tako danas broji 29 članica iz 17 europskih zemalja (21 banaka i štedno-kreditnih zadruga te osam investicijskih fondova i zaklada) koji zajedno raspolažu s 28 milijardi eura te imaju preko pola milijuna klijenata.

Sve članice FEBEA-e, prikazane u Tablici 2. dijele zajednički interes za transparentnošću u financijskom poslovanju te društvenom i ekološkom koristi, a zajednički im je cilj stvaranje financijskih alata koji će pomoći postojeće europske inicijative i potaknuti rast novih inicijativa u području alternativnog financiranja. U skladu sa svojim ciljem, FEBEA-a je osnovala i nekoliko radnih skupina koje zajedno s financijskim alatima (Coop East, Coop Med, Fefisol) pružaju podršku solidarnom financiranju te poduzetnicima koji unapređuju socijalnu i solidarnu ekonomiju, a koji teško ostvaruju financiranje kroz tradicionalni bankarski sustav (Ebanka, 2017). Prethodno navedeni financijski alati FEBEA-e jesu:

- **Coop East** – osnovan 2006. godine, promiče društveni i gospodarski razvoj u zemljama srednje i istočne Europe nudeći razne financijske usluge financijskim posrednicima (mikro financijske institucije, zadruge, uzajamne udruge) čiji ukupni portfelj iznosi 40 milijuna eura.
- **Coop Med** – je inovativan financijski alat putem kojeg se pruža financiranje i financijske usluge malih i srednjih poduzeća na području mediteranske regije koji imaju ograničen ili nikakav pristup tradicionalnom bankarskom sustavu.
- **Fefisol** – osnovan je u srpnju 2011. godine sa fokusom srednjoročnog i dugoročnog financiranja i pružanja tehničke pomoći na području afričke regije sa ukupnim portfeljem preko 8 milijuna eura (FEBEA, 2018).

---

⁴ FEBEA (Fédération Européenne des banques Ethiques et Alternatives) – Europska Federacija Etičnih i Alternativnih banaka, neprofitna je organizacija koju su 2001. osnovali Crédit Coopératif (Francuska), Caisse Solidaire du Nord Pas-de- Calais (Francuska), Crédal (Belgija), Hefboom (Belgija), Banca Etica (Italija) i TISE (Poljska).

Banca Etica je u suradnji sa „Innovation factory“⁵ kreirala liniju mikro kredita namijenjenu novim start-upovima s ciljem unapređenja same poduzetničke ideje istih start-upova i pružanja konzultacija u vezi njihovog poslovanja i budućeg razvoja istoga. Tijekom svog poslovanja Banca Etica je u razdoblju od 2001. godine sve do danas odobrila 23,6 milijuna EUR-a mikro kredita kroz 3.400 projekata (Banca Etica, 2018).

Većina banaka, članica FEBEA-e osnovana su početkom 1980-ih, dok su malteška banka APS Bank, njemačka Bank für Sozialwirtschaft te francuski Credit Cooperatif banke sa gotovo stoljetnom tradicijom u etičnom bankarstvu ili nekom aspektu etičnog bankarstva. Tako je malteška APS banka, osnovana 1910. godine, poznata po svojoj etičnoj bankovnoj tradiciji i uzornoj praksi korporativne društvene odgovornosti, podupirući maltešku kulturu, umjetnost i razne dobrotvorne svrhe te kao svoju viziju ističu da žele biti jedan od vodećih pokretača etičnog, društvenog i gospodarskog razvoja u industriji financijskih usluga (APS Bank, 2017). Njemačka Bank für Sozialwirtschaft osnovana je 1923. godine te je usredotočena na bliske odnose sa svim članovima društva i etične vrijednosti sa naglaskom na održivost u svim svojim poslovnim aktivnostima (Sozial bank, 2017). Francuski Credit Cooperatif ima više od 120 godina rada u službi odgovornog gospodarstva, tražeći ravnotežu, a ne maksimalnu dobit (Credit Cooperatif, 2017).

---

⁵ Certificirani inkubator AREA Science Park u Trstu za razvoj i konsolidaciju poslovanja putem mikrokredita

Tablica 2. Članice Europske federacije etičnih i alternativnih banaka

Naziv članice FEBEA-e	Država osnivanja članice uz web stranicu
APS Bank	Malta, www.apsbank.com.mt
Banca Etica	Italija, www.bancaetica.it
BAS - Banque Alternative Suisse	Švicarska, www.bas.ch
BfG Eigentümer/-innen-Verwaltungsgenossenschaft eG	Austrija, www.mitgruenden.at
Caisse Solidaire	Francuska, www.caisse-solidaire.org
Caixa Pollenca	Španjolska, www.colonya.es
Cassa Centrale Banca	Italija, www.cassacentrale.it
Cassa Padana	Italija, www.cassapadana.it
Cassa Rurale di Bolzano Soc. Cooperativa	Italija, Cassa Rurale di Bolzano Soc. Cooperativa
Cooperative Bank of Karditsa Coop.L.L.	Grčka, www.bankofkarditsa.gr
Cooperative for Ethical Financing - Ebanka	Hrvatska, www.ebanka.eu
CREDAL	Belgija, www.credal.be
Crédit Coopératif	Francuska, www.credit-cooperatif.coop
CULTURA BANK	Norveška, www.cultura.no
Ekobanken	Švedska, www.ekobanken.se
Etimos	Italija, www.etimos.it
Femu Qui	Francuska, www.femu-qui.com
FESCOOP - COOPERATIVE FOR THE DEVELOPMENT OF ETHICAL AND SOLIDARITY FINANCE, CRL	Portugal, www.fescoop.org
Fiare	Španjolska, www.fiare.org
Hefboom	Belgija, www.hefboom.be
LA NEF	Francuska, www.lanef.com
Merkur Cooperative Bank	Danska, www.merkur.dk
Oekogeno	Njemačka, www.oekogeno.de
SIDI	Francuska, www.sidi.fr
SIFA	Francuska, www.franceactive.org
SKLAD 05	Slovenija, www.sklad05.si
TISE SA	Poljska, www.tise.pl
Ulster Community Investment Trust Ltd (UCIT) / Community Finance (Ireland)	Sjeverna Irska, www.ucitltd.com

Izvor: vlastita izrada prema podacima dostupnim na <http://www.febea.org/en/map/node> (27.09.2017.)

3. Regulatorno - ekonomski okvir etičnih banaka

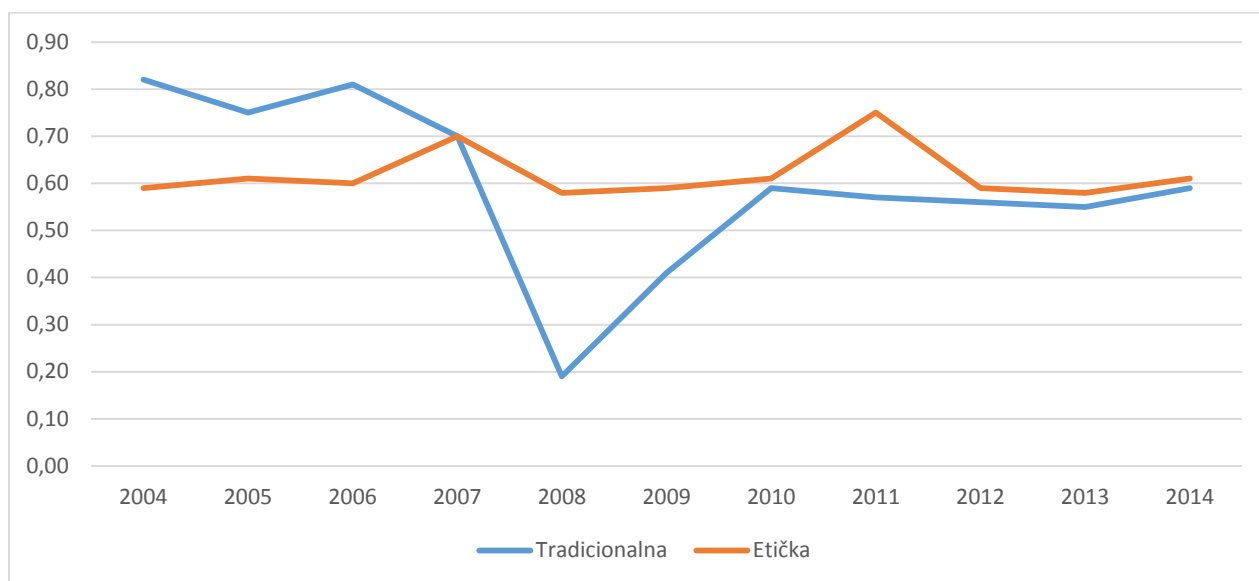
3.1. Ekonomski okvir

Iako se već davno uvidjela potreba za promjenama unutar bankarskog sektora i tu su promjenu donijele etične banke sa svojim principima poslovanja te su se pokazale kao banke kojima se pojedinci okreću u vremenima krize, njihovo poslovanje, kao i svako drugo poslovanje, pod utjecajem je gospodarskih kretanja. Na stabilnost etične banke utječe njezina sposobnost generiranja profita iako njezin primarni cilj nije ostvarivanje klasičnog već ostvarivanje socijalnog profita koji je rezultat poboljšanja posebice iz ekološko – socijalnog područja. Kako je poslovanje etičnih banaka ograničeno na određene države, segmente klijenata i pojedince postavlja se pitanje realne usporedbe tradicionalnih i etičnih banaka, odnosno usporedbe ta dva koncepta. Udio etičnih banaka u ukupnoj imovini banaka na području Europske unije (EU) je relativno malen, međutim pozitivni učinci na socijalnu ekonomiju, okoliš i društvo općenito teško se mogu kvantificirati. Sama činjenica da etične banke postoje i djeluju na financijskom tržištu može biti od pozitivnog utjecaja na ponašanje i poslovne politike tradicionalnih banaka (Karl. 2015., 25).

3.1.1. Pokazatelji profitabilnosti

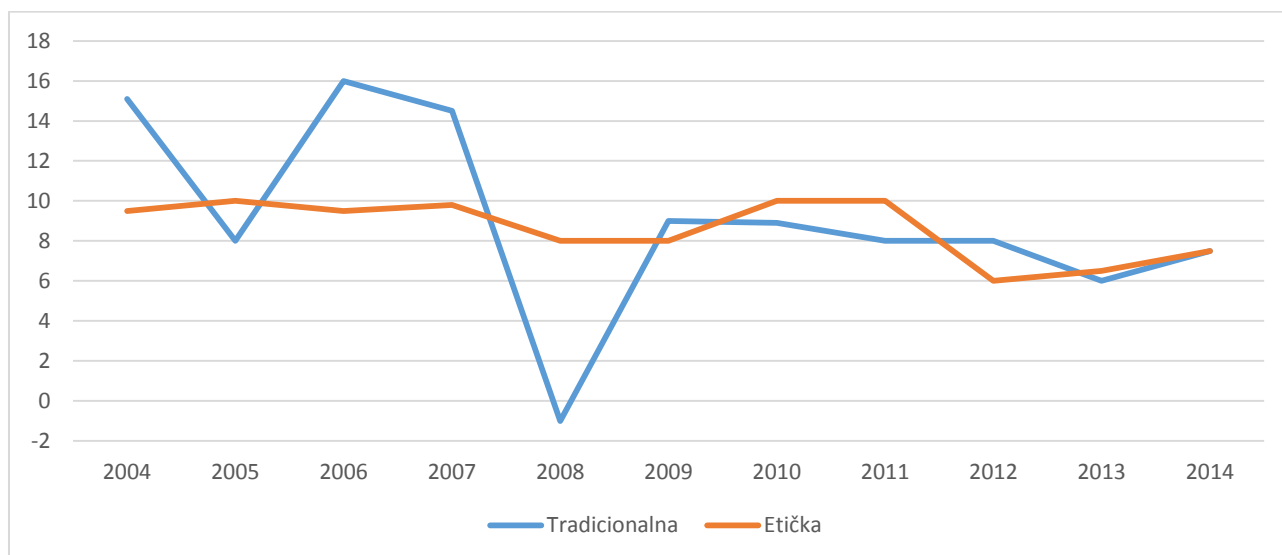
Kako je vidljivo iz Grafikona 1 i 2 koji prikazuju usporedbu ROA i ROE etičnih i tradicionalnih banaka u razdoblju od 2004. do 2014. godine, može se zaključiti da tijekom navedenog razdoblja etičke banke nisu imale značajna odstupanja već jedan konstantan trend, dok kod tradicionalnih banaka to nije bio slučaj, odnosno vidljivo je da poradi globalne financijske krize ta je vrijednost značajno odstupala od vrijednosti koje je do tada popimala. Etične banke pokazuju više vrijednosti povrata na uložena sredstva, imovine i kapitala u zadnjih 6 godina u usporedbi sa tradicionalnim bankama. Kako sam pokazatelj povrata na uloženi kapital i imovinu stavlja u omjer veličine koje odražavaju povrat i uloženu imovinu, za očekivati je da će etične banke imati i viši povrat na uloženo, kako zapravo više i ulažu posebice u značajno manje rizične aktivnosti.

Grafikon 1. – Prikaz kretanja pokazatelja ROA kod etičnih i tradicionalnih banaka

Izvor: Real Economy-Real Returns The Power of Sustainability-focused Banking (2015., str. 5), dostupno na <http://www.gabv.org/wp-content/uploads/GABV-Research-Real-Economies-Real>Returns-2015.pdf>, (23.03.2018.)

Grafikon 2. - Prikaz kretanja pokazatelja ROE kod etičnih i tradicionalnih banaka

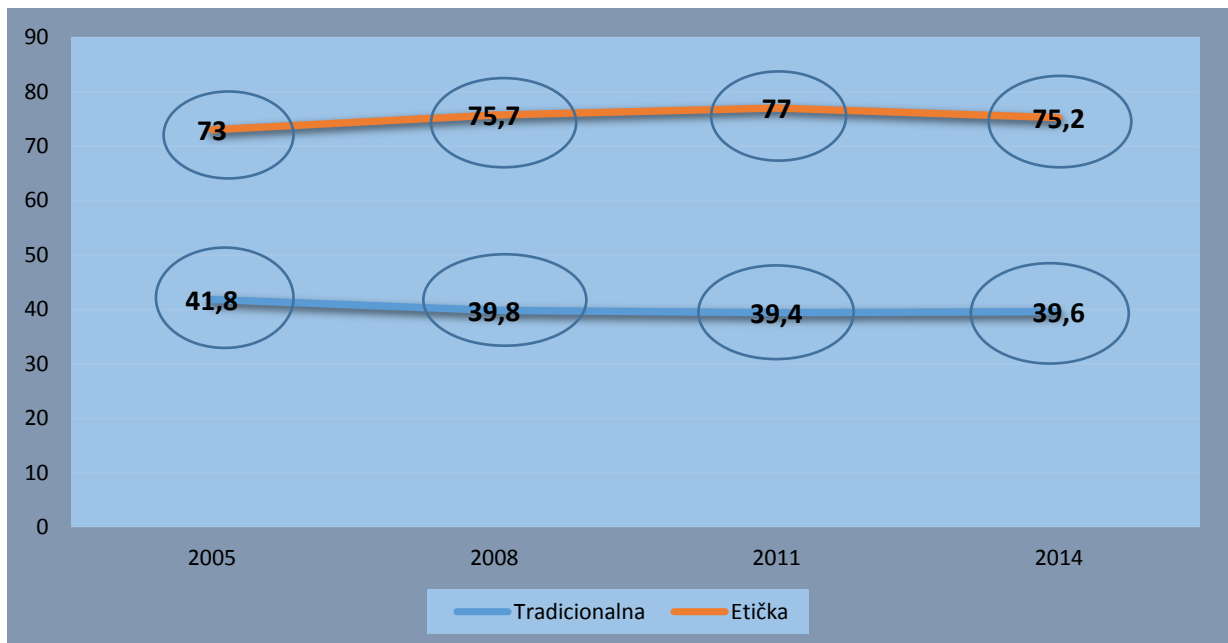

Izvor: Real Economy-Real Returns The Power of Sustainability-focused Banking (2015., str. 5), dostupno na <http://www.gabv.org/wp-content/uploads/GABV-Research-Real-Economies-Real>Returns-2015.pdf>, (23.03.2018.)

3.1.2. Kreditno poslovanje

Visok stupanj kreditiranja realnog gospodarstva etičnih banaka vidljiv je iz Grafikona 3 koja prikazuje razdoblje od 2005. do 2014. godine. Iako jednako kao i tradicionalne banke i etične banke provode detaljan proces kreditiranja i vrednovanja svakog pojedinog projekta, razlika između tih dviju skupina banaka u dijelu kreditiranja je značajna za cijelo vrijeme promatranog razdoblja, odnosno razlika je gotovo dvostruka na strani etičnih banaka. Financiranjem raznih projekata koji su od društvenih, socijalnih i ekonomskih koristi i važnosti etične banke s jedne strane pomažu gospodarstvu dok sa druge strane umanjuju rizik svog poslovanja.

Grafikon 3. – Usporedba kreditiranja etičnih i tradicionalnih banaka u odnosu na imovinu

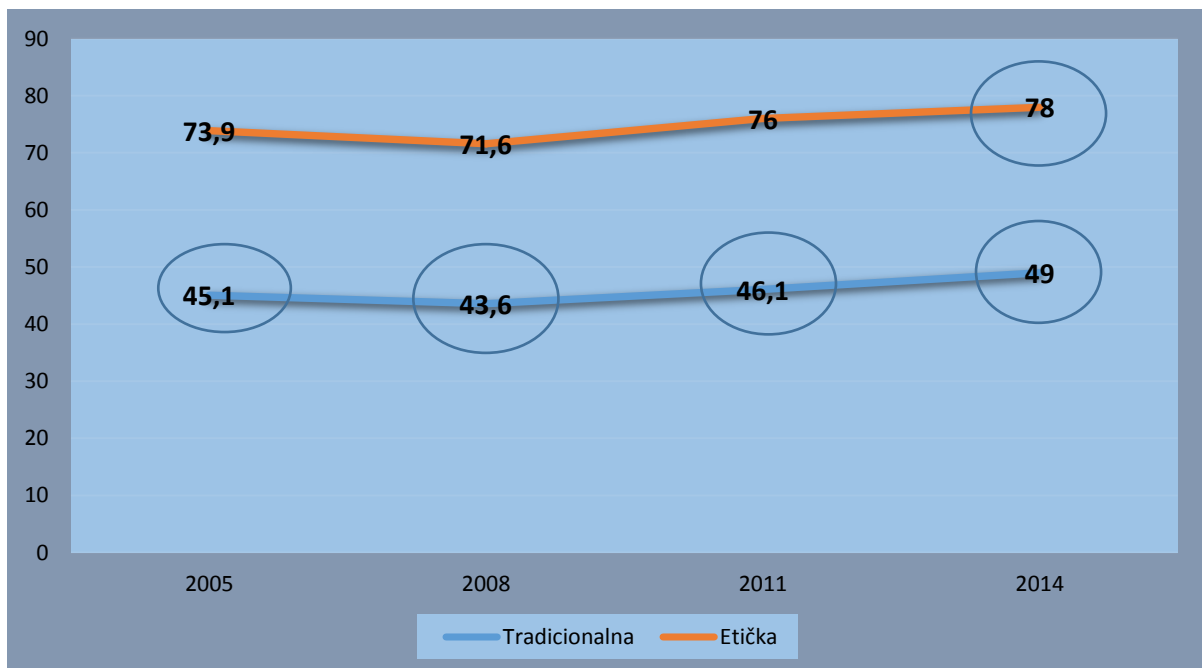
Izvor: Vlastita izrada prema podcima dostupnim na „Real Economy-Real Returns The Power of Sustainability-focused Banking (2015.)

3.1.3. Depozitno poslovanje

Etične banke se u visokoj mjeri oslanjaju na svoje klijente, odnosno na njihove depozite koje koriste kao bazu za financiranje različitih projekata što prikazuje Grafikon 4. Usredotočenost na prikupljanje depozita od strane svojih klijenata te usmjeravanje istih na financiranje realnog gospodarstva kako pojedinaca tako i poduzeća osigurava povjerenje klijenata u takvu vrstu banaka, kako se ovakav način poslovanja vraća korijenima bankarstva čiji je primarni zadatak posredovanje između klijenata sa viškom kapitala i onih kojima je kapital potreban za produktivna ulaganja iz kojih proizlaze koristi za cijelu zajednicu.

Grafikon 4. - Usporedba depozitne baze etičnih i tradicionalnih banaka u odnosu na imovinu

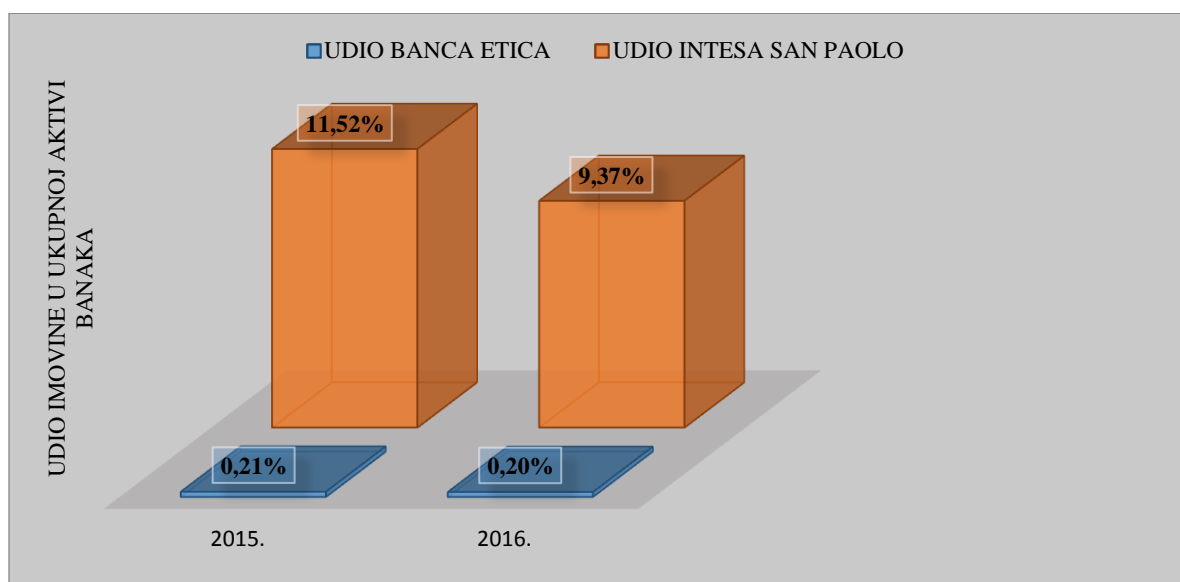
Izvor: Vlastita izrada prema podcima dostupnim na „Real Economy-Real Returns The Power of Sustainability-focused Banking (2015.)

3.1.4. Usporedba sektora etičnih i tradicionalnih banaka

Kao što je već navedeno djelovanje tradicionalnog bankarskog sektora obuhvaća puno šire područje od etičnih banaka, i poslovno i geografski. Na temelju prezentiranih podataka može se isčitati da je poslovanje etičnih banaka stabilnije te da bilježi porast i po pitanju pokazatelja profitabilnosti kao i depozitne i kreditne baze, posebno u razdoblju krize i da etične banke postaju sve značajniji sudionici na financijskom tržištima. Pritom treba voditi računa da je utjecaj etičnih banaka na ukupno financijsko tržište još uvijek malen.

Grafikon 5 prikazuje udio imovine tradicionalne banke Intesa San Paolo i etičke banke, Banca Etica u ukupnoj aktivi svih banaka u Republici Italiji. Iz navedenog moguće je isčitati da 2015. godine udio etičke banke u ukupnoj aktivi banaka iznosio je samo 0,21% što u odnosu na udio banke Intesa San Paolo (11,52%) predstavlja puno nižu vrijednost udjela. 2016. godine udio Intesa San Paolo nešto je niži nego godinu ranije i to za 18,62%, ali bez obzira na navedeno smanjenje puno je značajniji od udjela imovine Banca Etica.

Grafikon 5. – udio banke Intesa San Paolo i Banca Etica banaka u ukupnoj aktivi banaka Republike Italije

Izvor: Vlastita izrada prema podacima dostupnim na <https://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/bilancio-esercizio/2016-bilancio-esercizio/bil-eserc-2016.pdf>, (23.03.2018.)

3.2. Regulatorni okvir

Stabilnost i djelotvornost bankovnog sektora, sa bankama na čelu kao glavnim financijskim posrednicima, glavni su preduvjeti gospodarskog rasta i makroekonomske stabilnosti te upravo njegova osjetljivost vrlo lako dovodi do nestabilnosti i financijskih kriza. Ključna pozicija bankovnog sektora opravdava sva nastojanja da isti bude zdrav kako bi stvorio klimu povjerenja na domaćim i međunarodnim tržištima i osigurao gospodarski rast. Skup regulatornih ograničenja (propisanih limita, okvira, odnosa i dr.) koja pridonose sigurnijem i uspješnijem poslovanju banaka i čine sustav stabilnim, općenito se označavaju kao "prudencijalna" regulacija - regulacija razboritog poslovanja banaka (Miletić, 2008., 6). Tradicionalni pristup održavanju stabilnosti podrazumijevao je veći broj nezavisnih nadzornih institucija odgovornih za različite financijske sektore i zasnivao se na prudencijalnoj superviziji. Može se reći kako su osnovni regulatorni pristupi prudencijalni, pravila ponašanja i sistemski pristup. Sistemska regulacija se odnosi na očuvanje stabilnosti cijelog sustava putem odgovarajućih politika regulacije s ciljem uklanjanja bankarskih panika dok prudencijalna regulacija uključuje monitoring i superviziju financijskih institucija.

Općeprihvaćeno je mišljenje da funkcioniranje bankovnog sustava treba biti regulirano čak i u slobodnoj tržišnoj ekonomiji. Može se tako reći kako se financijska regulacija u širem smislu definira kao sustav određenih pravila ponašanja u financijskom sustavu te se od nje očekuje da bude uspješna i učinkovita. Ovo prvenstveno ovisi o kombinaciji različitih regulatornih pristupa i modela supervizije, dok se financijska supervizija definira kao postupak nadzora nad ponašanjem adresata u financijskom sustavu (Božina Beroš, 2015., 18).

Značajno mjesto u međunarodnoj bankarskoj regulativi zauzima Baselski komitet za bankarsku superviziju (engl. Basel Committee on Banking Supervision) utemeljen 1975. godine od strane guvernera deset zemalja (Belgije, Kanade, Francuske, Njemačke, Italije, Japana, Luksemburga, Nizozemske, Švedske, Švicarske, Velike Britanije i SAD-a) s ciljem osiguranja dovoljnog kapitala kako bi se apsorbirali gubici i spriječile pojave sistemskih rizika, stvaranja jedinstvenih pravila poslovanja na međunarodnoj razini te izbjegli konkurencijski sukobi. Baselski sporazum danas je prihvaćen u bankarskim sustavima diljem svijeta preko nacionalnih ili nadnacionalnih

(engl. Capital directive - CAD za članice Europske unije) jurisdikcija (Kandžija, Živko, 2014, 194).

Do danas Baselski komitet za bankarsku superviziju verificirao je tri dokumenta u domeni bankarske regulacije:

- **Basel I** – početak sustavne regulacije bankovnog ponašanja kroz kapitalne zahtjeve.
- **Basel II** - stvaranje uvjeta za osiguranje konkurentske jednakosti banaka, unapređenje sigurnosti i stabilnosti financijskog sustava, razvijanje prikladnih pristupa određivanja adekvatnosti kapitala koji reflektiraju osjetljivost izloženosti u pozicijama i aktivnostima banke, stvaranje šireg pristupa za rasporediti rizik (operativni rizici, tržišni rizici, kreditni rizici) (Kandžija, Živko, 2014., 195).
- **Basel III** – predstavlja odgovor Baselskog komiteta na globalnu krizu te se definira kao sveobuhvatan skup reformskih mjera s ciljem ojačanja regulacije, nadzora i upravljanja rizicima u bankarskom sektoru.

Daljnja prekretnica u evoluciji regulacije Europske unije (EU) započela je u siječnju 2011. godine kao odgovor na izazove globalne financijske krize kada su sa radom započele tri nove supervizorske institucije odgovorne za pojedine segmente financijskog sustava EU-a:

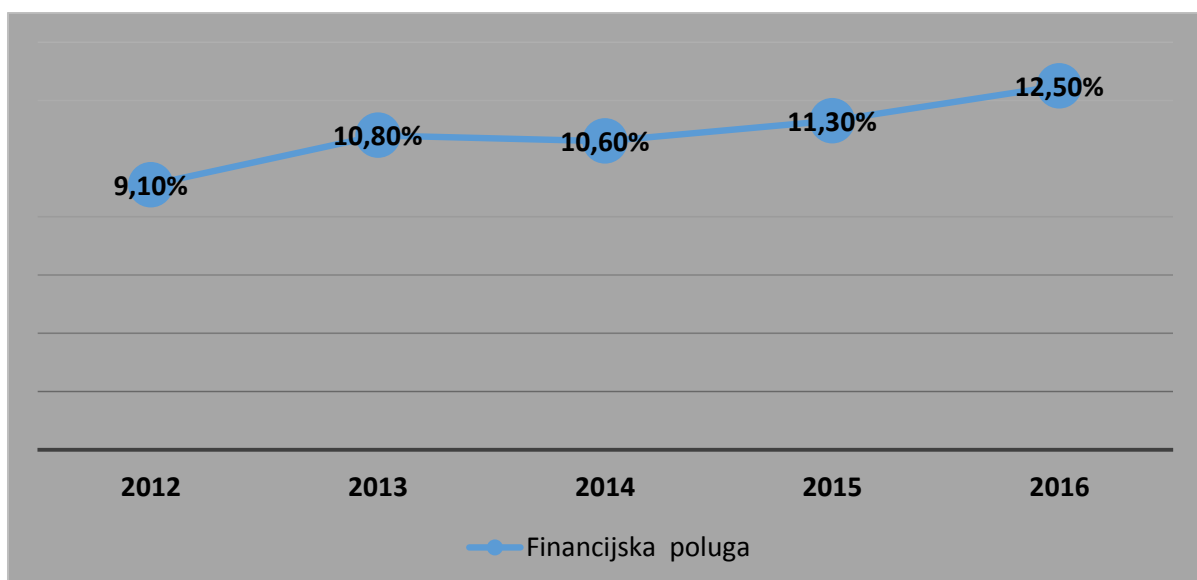
- Europska agencija za bankarstvo (engl. European Banking Authority - EBA),
- Europska agencija za osiguranje i dobrovoljne mirovinske fondove (engl. European Insurance and Occupational Pensions Authority - EIOPA) i
- Europska komisija za vrijednosne papire (engl. European Securities and Markets Authority - ESMA).

Ove institucije djeluju s ciljem približavanja regulatornih praksi te jačanja i ubrzanja razmjene informacija i djelovanju financijskih institucija izvan državnih granica (Olgić Draženović, 2015).

Etične banke nisu izolirani poslovni subjekti već sastavni dijelovi svojih nacionalnih pa tako i globalnog gospodarstva. Kako je već prije spomenuto, neke etične banke osnivaju se i kao ko-operativne banke i kao štedno-kreditne zadruge te kao članice svojih nacionalnih pa tako i globalnog financijskog sustava u obavezi su poštivati i djelovati prema zakonima koji uređuju njihovo poslovanje. Europsko udruženje ko-operativnih banaka (EACB – European association of co-operativ banks) koje zastupa i promiče zajedničke interese svojih 28 članica ko-operativnih banaka kao temelj svog poslovanja, pa tako i poslovanja svake članice ističe rad u skladu sa propisanim bankarskim zakonodavstvom. U travnju 2018. godine EACB je pozvana od strane EBA-e da sudjeluje u konzultacijama, prikupljanju podataka te samom procesu izrade prijedloga zakona u skladu sa konačnim okvirom Basela III (European association of co-operativ banks, 2018).

Također, kao primjer možemo uzeti već spomenutu talijansku etičnu banku, Banca Etica, koja u skladu sa Baselom II koji propisuje da minimalni koeficijent financijske poluge banke treba održavati iznad 3%, održava taj koeficijent na visokim razinama od 9,10% do 12,50% u razdoblju od 2012. do 2016. godine kako je prikazano Grafikonom 6 (The Global Alliance for Banking on Values, 2018).

Grafikon 6. – Kretanje u % financijske poluge Banca Etica u razdoblju od 2012-2016. godine

Vlastita izrada prema podacima dostupnim na: <http://www.gabv.org/members/banca-popolare-etica> (09.06.2018.)

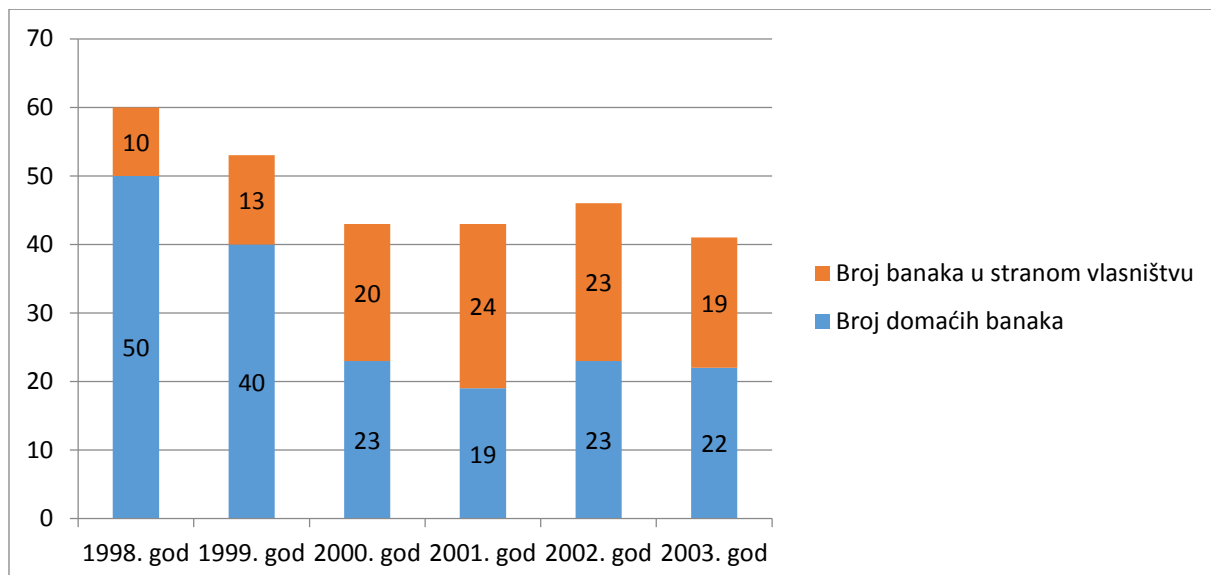
4. Etično bankarstvo u Republici Hrvatskoj

4.1. Bankarski sektor u Republici Hrvatskoj

Proglašenjem neovisnosti 1991. godine Hrvatska ulazi u procese **tranzicije**, (prelazak iz komandnog u tržišno gospodarstvo) **pretvorbe vlasništva** (promjena pravnog statusa društvenih poduzeća u trgovačka društva) i **privatizacije** (proces transformacije iz državnog u privatno vlasništvo). Privatizacija u Hrvatskoj se odvijala u četiri faze, dok su se banke privatizirale u trećoj fazi koja je trajala od 1998. do 2000. godine. Tijekom tih godina privatizacije započela je rasprodaja hrvatskih banaka stranim vlasnicima te se taj trend nastavio sve do početka 2000-ih godina.

Kako je prikazano Grafikonom 7 broj banaka u domaćem vlasništvu u razdoblju od 1998. do 2003. godine se smanjio za više od 50%, dok se broj banaka u stranom vlasništvu gotovo udvostručio u istom razdoblju. Krajem 2016. godine u Hrvatskoj je poslovala 31 kreditna institucija – 26 banaka (uključujući i jednu štednu banku) i 5 stambenih štedionica.

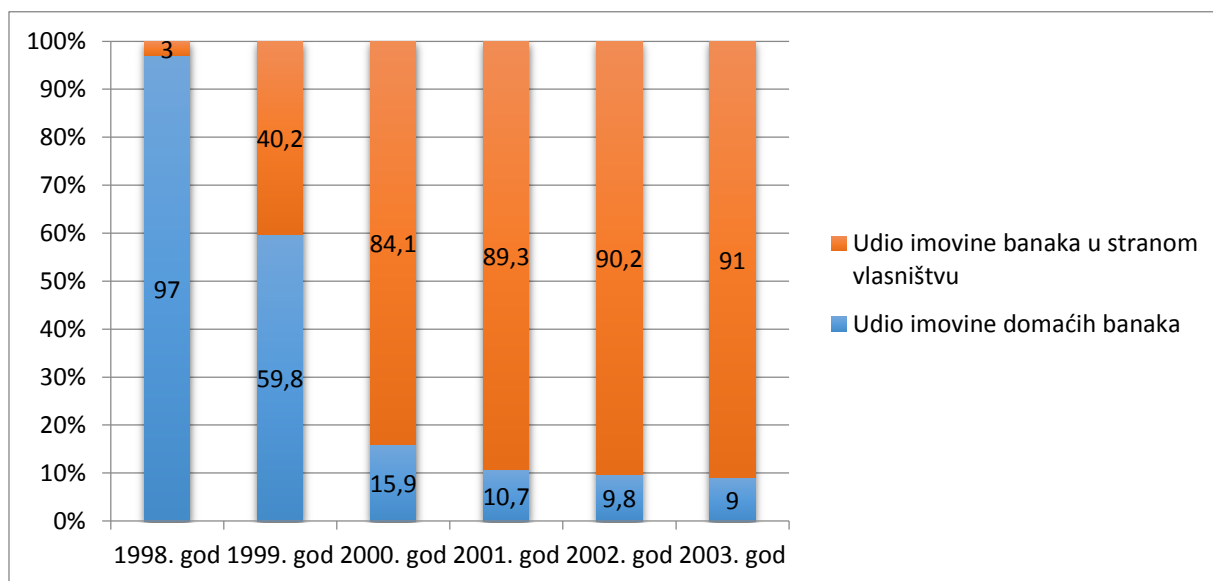
Grafikon 7. – Usporedba broja banaka u domaćem i stranom vlasništvu

Vlastita izrada prema podacima dostupnim na: Bilteni o bankama br 1, br 6, br 8, br 15, br 20, br 25, br 27 i br 30 (19.05.2018.)

Broj banaka u Hrvatskoj koje su u stranom vlasništvu kao i njihov tržišni udio dominantan je više od desetljeća, te je najveći porast zabilježen u razdoblju od 1998. kada je od 3% pa do 2003. godine tržišni udio banaka u stranom vlasništvu porastao na 91% kako je prikazano Grafikonom 8. Udio imovine stranih banaka u ukupnoj imovini svih banaka krajem 2016. godine iznosio 89,70% (Hrvatska narodna banka, 2018).

Grafikon 8. – udio imovine banaka u domaćem i stranom vlasništvu

Vlastita izrada prema podacima dostupnim na: Bilteni o bankama br 1, br 6, br 8, br 15, br 20, br 25, br 27 i br 30 (19.05.2018.)

Hrvatsku, koja je bilježila negativna kretanja na ekonomskom i gospodarskom planu, nije zaobišla financijska kriza koje je obilježila zadnjih desetak godina globalnog financijskog sustava. Povjerenje javnosti u bankarski sustav i banke općenito je opasno poljuljano te se banke percipiraju kao pohlepne i nemoralne institucije koje svoje klijente vode u dužničko ropstvo dok s druge strane povećavaju svoju zaradu. Zsigurno je povećanje kamatnih stopa na kredite (posebice stambene) u situaciji kada je tečaj švicarskog franka nezaustavljivo rastao doprinijelo nepovjerenju građana u banke. Prema anketi Udruge Franak iz siječnja 2016. godine čak 83,40% od ukupno 11.186 anketiranih članova Udruge izgubilo je povjerenje u svoju banku iz čega se može zaključiti da povjerenje postaje gotovo pa strani pojam za korisnike financijskih usluga. Prema istoj anketi 97,80% ispitanika smatraju da je HNB skrivao podatke o povijesnom kretanju kamatnih stopa što je rezultiralo gubitkom povjerenja

u HNB kao instituciju za 98,50% anketiranih članova Udruge (Udruga Franak, 2017). Upravo je takva situacija potaknula ideje i potrebe za novim načinima poslovanja banaka, načinima kojima bi se potaknuo gospodarski rast i razvoj i načinima poslovanja koji bi bili na dobrobit cijele zajednice.

4.2. Etično bankarstvo u Republici Hrvatskoj

Ideja o osnivanju prve etične banke u Hrvatskoj izazvala je velik interes javnosti, i kao novina i kao alternativa postojećim bankarskim organizacijama te se koncept etičnog bankarstva i etične banke u Hrvatskoj percipirao kao sredstvo u borbi protiv aktualne gospodarske i financijske krize. Poslovanje banaka kakvo poznajemo u potpunosti se odmaknulo od svoje prvobitne misije i razloga postojanja, a to je da bude na usluzi svojim klijentima i da svojim poslovanjem čini dobrobit za cijelu zajednicu te se okrenulo isključivo zaradi i profitu koji proizlazi i iz špekulativnih aktivnosti. Banke same ne stvaraju dodanu vrijednost nego bi trebale funkcionirati kao pomoć i podrška svim svojim klijentima koji stvaraju dodanu vrijednost radeći maksimalno moguće učinkovitije i uz maksimalnu financijsku podršku. Zagovornici ideje osnivanja etične banke u Hrvatskoj smatrali su da je dosadašnje poslovanje banaka zastarjelo te da je potreban novi smjer u bankarskom poslovanju, orijentiran na obnovljivu energiju, tehnologije koje podižu učinkovitost, stanogradnju koja proizvodi i čuva energiju. Etična banka osvježiti će postojeće bankarsko tržište, a karakterizirati će je transparentnost, demokratski način odlučivanja, financiranje projekata koji doprinose društvenom interesu te socijalna i ekološka osjetljivost.

4.2.1. Osnivanje prve hrvatske etične banke

U Hrvatskoj, prema Zakonu o kreditnim institucijama (ZOKI) u članku 5. stoji kako se kreditna institucija u RH može osnovati kao banka, štedna banka ili stambena štedionica prema određenim uvjetima navedenog Zakona. Ta kreditna institucija mora imati sjedište u Republici Hrvatskoj i dobiti odobrenje za rad od strane Hrvatske Narodne Banke. Odobrenje za rad sadrži odobrenje za pružanje bankovnih usluga te po dobivanju odobrenja za rad kreditna se institucija može upisati u sudski registar (Hrvatska narodna banka, 2018).

Osnivanje prve hrvatske etične banke primarni je cilj Zadruga za etično financiranje (ZEF) koja je osnovana 2014. godine kao pravna osoba i glavni je razlog njezina osnivanja. Za sam dan osnivanja, odnosno osnivačke skupštine simbolično je izabran Dan planeta zemlje 22. travnja uz prisutnost 101 osnivača, što je najveći broj osnivača jedne zadruge dosada zabilježen u Hrvatskoj. Ubrzo nakon osnivanja zadruge, ista postaje i članica FEBEA-e i to 13. svibnja 2014. godine.

Članstvo u ZEF-u moguće je ostvariti bilo kojoj fizičkoj i pravnoj osobi koja prihvaća načela etičnog bankarstva, uplati jednokratni zadružni ulog u iznosu od 2.500,00 HRK i uplati dopunski zadružni ulog u dogovorenom iznosu za temeljni kapital etične banke (Zadruga za etično financiranje, 2017). Ostvarivanjem članstva u ZEF-u automatski se postaje suvlasnikom i klijentom etične banke. Također, članovi ZEF-a ujedno su i suvlasnici same zadruge te po principu „jedan čovjek – jedan glas“ zajedno odlučuju o svim važnim pitanjima koja su vezana za sam rad zadruge te biraju i razrješavaju članove tijela zadruge. Članstvo u ZEF-u omogućava svim članovima umrežavanje i suradnju, edukaciju i savjetovanje te podršku u izradi projekata vezanih uz EU fondove. Politika ZEF-a je da pruža svim članovima zadruge jednaka prava bez obzira na to kada su se u istu i učlanili te svaki član ima pravo i istupiti iz ZEF-a uz povrat uložениh sredstva u propisanom roku.

Tijela ZEF-a jesu:

- Skupština
- Upravitelj
- Nadzorni odbor
- Odbor za članstvo
- Vijeće za mirenje (Zadruga za etično financiranje, 2017.)

Prema pravilima ZEF-a propisano je da će zadruga minimalno 90 posto svoje dobiti reinvestirati u društveno korisne ciljeve poput:

- investiranje u nove društveno korisne tvrtke i organizacije
- reinvestiranje u etičnu banku

- povrat lokalnoj zajednici kroz donacije humanitarnim i drugim društveno korisnim organizacijama koje djeluju u području djelovanja ZEF-a (Ebanka, 2017).

Maksimalno 10 posto svoje dobiti ZEF može podijeliti svojim članovima kao svojevrsnu dodatnu nagradu za financijski rizik i vlastiti rad koji ulažu u samu zadrugu. Odluke o raspodjeli dobiti, kao i odluke o pokriću gubitaka donose članovi ZEF-a na sjednicama Skupštine (Ebanka, 2017).

4.2.2. Etična banka u Hrvatskoj

Prva hrvatska etična banka, Ebanka je trenutno u osnivanju kao projekt ZEF-a te će njezin primarni cilj biti ulaganje u razvoj zajednice kroz projekte koji su financijski, ekološko i društveno održivi kako bi se razvilo bolje i kvalitetnije društvo na dobrobit svih članova društva. Za Ebanku ljudi su ispred profita te žele svoje klijente poticati na racionalno korištenje resursa, a ne na zaduživanje. Kako će Ebanka biti u stopostotnom vlasništvu svojih članova (fizičkih i pravnih osoba) svaki od njih će imati jednako pravo glasa, a sve strateške odluke donositi će se demokratskim glasovanjem te će svi financijski tokovi i distribucija novca biti transparentna. Svoje poslovanje usmjeravati će na kredite sa nižim kamata u odnosu na poslovne (komercijalne) banke onim skupinama klijenata koje poslovne banke smatraju nerentabilnima. Samim time Ebanka ne bi trebala predstavljati konkurenciju postojećim poslovnim bankama. Kamatne stope će se kretati do maksimalnih 4 posto, bez troškova usluga otvaranja i korištenja bankovnih računa, internetskog i mobilnog bankarstva te transakcija u domaćem platnom prometu (Ebanka, 2017).

Da bi se proces osnivanja i pokretanja prve hrvatske etične banke završio, potrebno je prikupiti minimalno 40 milijuna temeljnog kapitala koje se planira prikupiti od samih članova etične banke – više stotina poduzeća, zadruga, udruga i sindikata te jedinica lokalne samouprave i pojedinaca. Ključno je za etičnu banku proširiti mrežu svojih članova jer više članova znači i veći temeljni kapital, te bi se tako prikupila potrebna sredstva temeljnog kapitala i ishodovala licenca od strane Hrvatske narodne banke (HNB) bez koje operativni rad Ebanke nije moguć (Zadruga za etično financiranje, 2017.).

U svibnju 2017. godine HNB je odbila izdati dozvolu za rad ZEF-u kao osnivaču etične banke - Ebanke d.d. uz obrazloženje da ista nije dokazala da su osigurana sredstva za inicijalni kapital banke, što je uvjet za izdavanje odobrenja za rad kreditne institucije prema članku 65. Zakona o kreditnim institucijama. Kako HNB navodi, ZEF kao osnivač nije dokumentirao sposobnost prikupljanja minimalno 40 milijuna kuna temeljnog kapitala prilikom podnošenja zahtjeva odobrenja za rad. Dodatno, osobe koje su predložene za predsjednicu kao i člana uprave te članove Nadzornog odbora Ebanke nisu ispunjavale uvjete iz članka 38., 40. i 45. kojima su propisani uvjeti koje je potrebno ispunjavati od strane predloženih osoba. Obzirom na sve navedeno, regulator je odbio izdati odobrenje za rad etičnoj banci (HNB, 2018). Iako se nakon odbijenice HNB-a proces osnivanja prve hrvatske etične banke znatno usporio, inicijativa i dalje postoji te se osnivanje etične banke očekuje tijekom ove godine.

5. Zaključak

Razmatranje teme ovog rada započeto je razmatranjem samog pojma etičnog bankarstva i njegovog povijesnog razvoja uz osvrt na razlike u odnosu na tradicionalno bankarstvo. Dosadašnji načini pružanja usluga i sam odnos banaka i klijenata znatno se promijenio uslijed posljednje financijske krize te se osvijestila potreba za novim načinima u pružanju financijskih usluga i odnosima temeljenim na povjerenju, solidarnosti i demokratskom upravljanju. Etično bankarstvo se nametnulo kao odgovor na te potrebe te sve više zaokuplja pažnju javnosti kako prepoznaje potrebu konstantnog društvenog i ljudskog napretka i razvoja. Ekološka i društvena odgovornost te dugoročna održivost i dobrobit cijelog društva nametnuli su se kao osnovni ciljevi u poslovanju te sve više oblikuju postojeće i nove sudionike na financijskim tržištima dok se ostvarivanje profita stavlja u drugi plan.

Unatoč tome, pogrešno je pretpostaviti da su etične banke neprofitabilne jer banka profit mora ostvarivati. Međutim, za etične banke profit nije konačan cilj i razlog postojanja, već sredstvo ka ostvarivanju cilja – odgovorno poslovanje s orijentacijom na dugoročno održive učinke poslovanje na dobrobit cijele zajednice i svih njezinih dionika. Isto je vidljivo i prema ekonomskim pokazateljima etičnih banaka. Etične banke prema ekonomskim pokazateljima uspješno posluju i u vremenima krize te konstantno šire svoje poslovanje i broj klijenata kao i broj projekata koje financiraju, a u prilog im idu u financijski rezultati koji su odraz uspješnog i stabilnog poslovanja. Svoj kapital prvenstveno ulažu u realan sektor, odnosno u projekte koji osiguravaju razvitak socijalnog poduzetništva, zelene energije i ekologije, poljoprivrede i društvenih poduzeća sa snažnim fokusom na financiranje malih i srednjih poduzetnika, poduzetnika početnika te žena. Iako su mogućnosti i potencijal etičnih banaka značajni, treba naglasiti da je etično bankarstvo još uvijek u razvoju te da je u odnosu na tradicionalne banke udio etičnih banaka u ukupnim nacionalnim gospodarstvima relativno malen te je zahtjevno uspoređivati ih u ovom trenutku. Kako etične banke nisu izolirani poslovni subjekti već ravnopravni sudionici na financijskom tržištu kao takvi obvezni su uskladiti svoje cjelokupno poslovanje zakonima i regulatornim zahtjevima kako država u kojima posluju tako i međunarodnog okruženja jer čak i u slobodnoj tržišnoj ekonomiji funkcioniranje bankovnog sustava i banaka treba biti regulirano. Kako je u radu prikazano na

primjeru talijanske etične banke, Banca Etica, koja u skladu sa regulatornim zahtjevom Basela II održava koeficijent financijske poluge iznad minimalnih 3%.

Hrvatsku nisu zaobišla globalna zbivanja i krize kao niti posljedice istih te su se očekivanja i razmišljanja klijenata te njihove potrebe znatno promijenili. Tako je u Hrvatskoj zadnjih par godina aktualan proces osnivanja prve hrvatske etične banke te iako je regulator, HNB odbio izdati dozvolu rada etičnoj baci 2017. godine, interes javnosti za osnivanje iste ne jenjava te se osnivanje i početak rada prve hrvatske etične banke očekuje tijekom ove godine.

Iz svega navedenoga može se zaključiti da etične banke i principi njihova osnivanja i poslovanja utječu i na ostale gospodarske subjekte te se i njihove poslovne politike mijenjaju u skladu sa zahtjevima i potrebama klijenata.

Literatura

Knjige

- Božina Beroš, M. (2015) Financijske institucije i tržišta Europske unije: regulacija i supervizija, Tiskara Zelina d.d., Sveti Ivan Zelina
- Claessens, S., Ayhan Kose, M., Laeven, L., Valencia, F. (2014): Financial Crises – Causes, Consequences, and Policy Responses, International Monetary Fund, Washington, D.C.
- Kandžija, V., Živko, I. (2014) Upravljanje bankama, Mostar: Sveučilište, Ekonomski fakultet; Rijeka: Ekonomski fakultet Sveučilišta.
- Kersan-Škabić, I. (2015): Ekonomija Europske Unije, Kerschoffset Zagreb d.o.o., Zagreb
- Krtalić S., Benazić M., 2010. god, Financije u vrtlogu globalizacije, Pula, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za ekonomiju i turizam „Dr. Mijo Mirković“
- Kundid A., 2014. god, Financije nakon krize: Forenzika, etika i održivost, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Splitu, Split str. 251
- Kundid A., Financije nakon krize: Forenzika, etika i održivost, 2014. god, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Splitu, Split str. 255
- Lovrinović, I. 2015: Globalne financije, Denona d.o.o., Zagreb
- Miletić, I. (2008) Nadzor banaka i stabilnost bankarskog sustava, Izvorni znanstveni rad
- Olgić Draženović, B. (2015) Modeli financijske supervizije i regulacije u zemljama EU-a, Zbornik Veleučilišta u Rijeci, Vol. 3, No. 1, pp. 69-82
- Zelić Geraš, A., Šarlija, N. (2013) Kratak pregled Basela 2, Ekonomski fakultet, Osijek

Članci

- Callejas-Albianana F.E., Martinez-Rodrigues I., de Videles-Carrasco I.M., Callejas – Albinana A.I. (2017), „Assessing the growth of ethical banking: Some evidence from Spanish customers“, Članak NCBI, Vol. 8, Dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5443157/>, Pristupljeno [20.03.2018.]

- Duran Herrera J.J., Garcia Lopez M.J., Palacios C.A., Amat O. (2016), „Is there a difference in financing efficiency? Conventional banks versus ethical banks“, Članak Econ papers, broj 1512, Dostupno na <https://econpapers.upf.edu/papers/1512.pdf>, Pristupljeno [15.05.2018.]
- Karl, M. (2015), „Are Ethical and Social Banks Less Risky? Evidence from a New Dataset“ , Članaka DIW Discussion Papers Series broj 1484, Dostupno na: https://www.wifo.ac.at/jart/prj3/wifo/resources/person_dokument/person_dokument.jart?publikationsid=58138&mime_type=application/pdf, Pristupljeno [20.05.2018.] str. 25

Internet izvori

- APS Bank, (2017), <http://www.apsbank.com.mt/en/aboutaps>, Pristupljeno [28.09.2017.]
- Banca Etica, <https://bilanciosociale.bancaetica.it/bilancio-sociale-2016/bilancio-integrato-2016/> , Pristupljeno [23.03.2018.]
- Banca Etica, <https://www.bancaetica.it/comunicato-stampa/banca-etica-innovation-factory-insieme-per-dare-credito-alle-startup-innovative>, Pristupljeno [16.05.2018.]
- Credit Cooperatif, <http://www.credit-cooperatif.coop/le-groupe-credit-cooperatif/banque-cooperative-engagee/gestion-raisonnable/>, Pristupljeno [28.09.2017.]
- De Clerck, F. (2014.): „Ethical banking“, Institute for Social Banking, http://www.social-banking.org/fileadmin/isb/Artikel_und_Studien/de_Clerck_Ethical_Banking.pdf, Pristupljeno [30.08.2017.]
- EACB (2018), <http://www.eacb.coop/en/european-association-of-co-operative-banks.html>, Pristupljeno [09.06.2018.]
- Ebanka (2017), <https://www.ebanka.eu/>, Pristupljeno [25.10.2017.]
- Ebanka (2017), www.ebanka.eu/single-post/2017/05/31/Što-je-FEBEA, Pristupljeno [25.09.2017.]
- Ebanka (2017), <https://www.ebanka.eu/single-post/2017/02/12/Na-koji-na%C4%8Din-ZEF-raspodjeljuje-svoju-dobit>, Pristupljeno [24.10.2017.]

- EBCI, Vienna Initiative (2018), <http://vienna-initiative.com>, Pristupljeno [19.05.2018.]
- Etična banka, <https://www.ebanka.eu/faq>, Pristupljeno [02.09.2017.]
- FEBEA, <http://www.febea.org/en/febea/news/ethical-finance-0>, Pristupljeno [06.09.2017.]
- FEBEA (2018), <http://www.febea.org/en/febea/news/financial-tools>, Pristupljeno [10.05.2018.]
- GAVB (2018), <http://www.gabv.org/wp-content/uploads/GABV-Research-Real-Economies-Real>Returns-2015.pdf>, Pristupljeno [23.03.2018.]
- GAVB, <http://www.gabv.org/members/banca-popolare-etica>, Pristupljeno [09.06.2018.]
- Grameen bank, <http://www.grameen.com/introduction/>, Pristupljeno [16.05.2018.]
- Hrvatska narodna banka, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_12_159_3328.html, Pristupljeno [10.06.2018.]
- Hrvatska narodna banka, Bilten o bankama broj 30, <https://www.hnb.hr/documents/20182/2020824/hbilten-o-bankama-30.pdf/42efdf39-5ba2-4111-9efd-1a9b80ff78e8>, Pristupljeno [06.10.2017.]
- Hrvatska narodna banka , <https://www.hnb.hr/-/hnb-banka-bez-kapitala-ne-moze-dobiti-odobrenje-za-rad>, Pristupljeno [10.06.2018.]
- Hrvatska narodna banka (2017), <https://www.hnb.hr/documents/20182/2020824/hbilten-o-bankama-30.pdf/42efdf39-5ba2-4111-9efd-1a9b80ff78e8>, Pristupljeno [19.05.2018.]
- Hrvatska narodna banka, <https://www.hnb.hr/documents/20182/2020824/hbilten-o-bankama-30.pdf/42efdf39-5ba2-4111-9efd-1a9b80ff78e8> (19.05.2018.)
- Intesa San Paolo Group http://www.group.intesasanpaolo.com/script/sir0/si09/contentData/view/20170316_BILANCI_2016_IT.pdf?id=CNT-05-00000004D2E00&ct=application/pdf, Pristupljeno [23.03.2018.]

- Narodna banka Srbije (2018), https://www.nbs.rs/internet/latinica/18/rlinks/18_8/becka_inicijativa.html,
Pristupljeno [19.05.2018.]
- Plenar, T. (2014.): „Slobodan ulaz na predstavljanje prve domaće etične banke u Čakovcu“, <http://www.pomakonline.com/content/view/1228/1>,
Pristupljeno [07.09.2017.]
- Sajter, D. (2016.): O etičnim bankama, <http://domagoj-sajter.from.hr/?p=874#.WxuqvHP4nIU>, Pristupljeno [07.12.2017.]
- Sedlarević, L. (2014), Dostupno na: <http://www.ubs-asb.com/Portals/0/Casopis/2014/2/UBS-Bankarstvo-2-2014-Sedlarevic.pdf>,
Pristupljeno [27.05.2018.]
- Sovereign debt crisis: Causes and consequences, https://www.wifo.ac.at/jart/prj3/wifo/resources/person_dokument/person_dokument.jart?, Pristupljeno [15.05.2018.]
- Sozial Bank, (2017) <https://www.sozialbank.de/ueber-uns/unternehmen/betreuungsphilosophie.html>, Pristupljeno [28.09.2017.]
- Triodos bank, <https://www.triodos.com/en/about-triodos-bank/who-we-are/history/>, Pristupljeno [07.12.2017.]
- Triodos bank, http://www.annual-report-triodos.com/en/2016/servicepages/downloads/files/annual_report_triodos_ar16.pdf, Pristupljeno [07.12.2017.]
- Triple bottom line, Dostupno na: <http://www.economist.com/node/14301663>,
Pristupljeno [26.10.2017.]
- UCITS (2018), https://www.ucitltd.com/sites/default/files/UCIT%20IMPACT%20CARD%202017_2.pdf, Pristupljeno [10.02.2018.]
- UCITS (2018), <https://www.ucitltd.com/#ourperformance>, Pristupljeno [11.02.2018.]
- Udruga Franak, <http://udrugafanak.hr/anketa-izgubljeno-povjerenje-prema-bankama/>, Pristupljeno [06.12.2017.]
- Večernji list, <https://www.vecernji.hr/biznis/eticka-banka-voli-ekoloske-projekte-i-ne-mari-za-dobit-931305>, Pristupljeno [18.10.2017.]

- Zadruga za etično financiranje, www.zef.hr/docs/prava.pdf, Pristupljeno [23.10.2017.]
- Zadruga za etično financiranje (2018), <https://zef.hr/docs/nacela.pdf> , Pristupljeno [09.06.2018.]
- ZEF, <https://www.zef.hr/o-nama/struktura>, Pristupljeno [25.09.2017.]

Popis grafikona

Grafikon 1 – Prikaz kretanja pokazatelja ROA kod etičnih i tradicionalnih banaka.....	17
Grafikon 2 - Prikaz kretanja pokazatelja ROE kod etičnih i tradicionalnih banaka.....	17
Grafikon 3 – Usporedba kreditiranja etičnih bankaka u odnosu na imovinu.....	18
Grafikon 4 - Usporedba depozitne baze etičnih i tradicionalnih banaka u odnosu na imovinu.....	19
Grafikon 5 – Udio banke Intesa San Paolo i Banca Etica banaka u ukupnoj aktivni Banaka Republike Italije.....	20
Grafikon 6 – Kretanje % financijske poluge Banca Etica u razdoblju od 2012 - 2016. godine.....	23
Grafikon 7 – Usporedba broja banaka u domaćem i stranom vlasništvu.....	24
Grafikon 8 – Udio imovine banaka u domaćem i stranom vlasništvu.....	25

Popis tablica

Tablica 1. Razlike između tradicionalnog i etičnog bankarstva.....	7
Tablica 2. Članice Europske federacije etičnih i alternativnih banaka.....	15

Sažetak

Barbara Andrić

Etično bankarstvo: regulatorno – ekonomski okvir

Cilj rada je analizirati pojavu etičnog bankarstva kao novog oblika pružanja usluga, kao i prezentirati važnu ulogu etičnih banaka, s posebnim osvrtom na razvoj etičnog bankarstva u Hrvatskoj kao i osnivanje prve hrvatske etične banke. Za razliku od tradicionalnih banaka, etične banke izuzev ostvarivanja profita, kao sekundarnog cilja, usmjerene su na društvenu i ekološku prihvatljivost projekata koje financiraju kao i na održivi gospodarski rast i razvoj uživajući pritom sve veći interes javnosti. Klijenti etičnih banaka prihvaćaju njihove principe poslovanja te su percipirane od strane istih kao moralnije i manje špekulativne financijske institucije

Prezentirani ekonomski pokazatelji profitabilnosti, ROA i ROE jasno pokazuju otpornost etičnih banaka, pa i uspješnije poslovanje u godinama posljednje globalne financijske krize s time da je potrebno voditi računa da je opseg poslovanja etičnih banaka kao i njihov udio u ukupnom bankarskom sektoru još uvijek znatno manji u odnosu na tradicionalne banke.

Razvoj prve hrvatske etične banke, Ebanke traje već nekoliko godina te je interes javnosti i dalje velik iako se samo osnivanje etične banke odgađa uslijed neispunjavanja regulatornih zahtjeva i propisa

Ključne riječi: etične banke, tradicionalne banke, globalna financijska kriza, ekonomski pokazatelji, hrvatska etična banka, regulatorni okvir

Summary

Barbara Andrić

Ethical banking: regulatory – economic framework

The goal of this thesis is to analyze the appearance of ethical banking as a new form of service delivery, as well as presenting an important role of ethical banks, with special emphasis on the development of ethical banking in Croatia and the foundation of the first Croatian ethical bank. Unlike traditional banks, ethical banks, with the exception of profit making as a secondary objective, are focused on the social and environmental acceptability of projects they finance as well as on sustainable economic growth and development while enjoying the growing public interest. Ethical banks' customers accept their business principles and are perceived by them as a more moral and less speculative financial institution.

Presented economic indicators of profitability, ROA and ROE clearly demonstrate the resilience of ethical banks and even more successful operations in the years of the last global financial crisis, with the need to keep in mind that the share of business as well as their share in the overall banking sector is still considerably smaller compared to traditional banks.

The development of the first Croatian ethical bank, Ebanka, has been ongoing for several years and the public interest is still not diminished, although the foundation of an ethical bank is postponed due to non-compliance with regulatory requirements and regulations.

Key words: ethical banks, traditional banks, global financial crisis, economic indicators, Croatian ethical bank, regulatory framework